

APTAL GÖZÜKEN AKILLILAR

Aydınlık Gazetesi, 28 Eylül 2019

Yıldırım Koç

Türkiye’de özellikle solcular arasında son derece yaygın bir hastalık, çok konuşmak, öğretmenlik taslamak, başkalarına akıl öğretmeye kalkmaktır.

Bu şekilde davrananlar, kendilerinin çok bilgili, bilinçli ve akıllı olduğunu düşünürler ve bu düşüncelerini bu davranışlarına yansıtırlar.

Yaşım ilerledikçe bu davranışın nasıl büyük bir yanlış olduğunu anlamaya başladım. Bu nedenle de, konuşmacı olarak çağrıldığım ortamlar dışında, genellikle dinlemeyi tercih ediyorum.

MENTESQUIEU NE DİYOR?

Montesquieu şöyle diyormuş: “Daima gözlemlemiştir ki, dünyada başarılı olmak için kişinin bir budala gibi gözükmesi ve ancak akıllı olması gereklidir.”

Halkımızın, sanki 1689-1755 yıllarında yaşamış ünlü Fransız düşünürü Montesquieu’yu okuyup, onun gözlemlerine göre davrandığını söyleyelim geliyor. Ya da yoksa Montesquieu bizim halkımızı tanıyıp mı böyle bir değerlendirme yaptı?

Kendini beğenmiş öğretmen özentileri halkımızı cahil, bilgisiz ve aptal sanıp, onu bilgilendireceğini ve bilinçlendireceğini sanır. Halbuki karşısındaki kişi, yüzyıllardan devraldığı bir kurnazlık, hesaplılık, gerçekçilik, akıllılıkla hareket eder ve genellikle “saf ayaklara yatar”. Kısa vadeli çıkarlarını çok iyi bilir. Belaya bulaşmadan, kolaycı yoldan sorunlarını çözmeye çalışır. Adam kullanma konusunda da uzmandır. Bu özelliklere sahip insanımız, öğretmen özentilerini dinler, sonra yine kendi bildiğini yapar.

Kemal Sunal filmleri her akşam mutlaka televizyon kanallarından en az birinde gösteriliyordu. Bu filmlerin senaryolarını yazanlar halkımızın bu temel özelliklerinden birini kavramış. Bu filmleri hatırlayın. Kemal Sunal dışarıdan bakıldığında aptallık derecesinde saftır; ancak filmin sonunda hep o başarılı olur. O saf görünümün altında akıllı bir kişi vardır. Halkımızın Kemal Sunal filmlerini bu kadar beğenmesinin, tekrar tekrar aynı zevkle seyretmesinin altında, Kemal Sunal’da kendisinin bu özelliğini görmesi yatıyor gibi geliyor.

Halkımız için kullanılan “çarıklı erkanıharp,” “onlar kaçın kurrası,” “köylü kurnazı” ve benzeri ifadeler, yüzyılların gözleminin sonucudur. İşin ilginç yanı, bu gözlemler, Montesquieu’nun gözlemiyle tıpa tıp örtüşmektedir.

EKSİKLİKLER

Peki, halkımızın eksiklikleri yok mu?

Olmaz olur mu, var tabii.

Genellikle kısa vadeli çıkarlarını çok iyi bilirler ve ona uygun hareket ederler. Uzun vadeli çıkarlarını dikkate alan bir yaklaşımları genellikle yoktur. Günü kurtarma eğilimi güçlüdür; yarını düşünüp ona uygun plan ve program içinde hareket etme eğilimi zayıftır. Ufak hesaplar da fazla önemsenir.

Birlikte davranma eğilimi zayıftır. Tarım teknolojisinin geri olduğu dönemlerde hayatın zorladığı imece alışkanlığı, günümüzde büyük ölçüde aşınmıştır. Dayanışma duygusu zayıflamaktadır. Kapitalizmin gelişmesiyle birlikte gösteriş merakı artmış, israf yayılmıştır.

Genellikle kulaktan dolma bilgiyle yetinirler; okuma eğilimleri zayıftır. Sözlü kaynaklardan beslenirler. İşin kötüsü, her konuda görüş açıklayabilirler. Uzmanlığa pek değer vermezler. Herkes doktordur; birbirine ilaç önerebilir. Herkes futbolda teknik adamdır; izlediği maçta teknik adamları beğenmez, öneriler getirir. Herkes dış politika uzmanıdır; televizyon izlerken Putin’e, Trump’a akıl öğretebilir. Herkes iktisatçıdır; dünya ekonomisine ilişkin önerilerde bulunup, birkaç kişiyi sallandırarak ekonomik sorunlara çözüm bulunacağını ileri sürebilir. Bu listeyi, her gün karşılaştığımız

örneklerle, daha da uzatabilirsiniz. Ancak işin hoş yanı, olağanüstü politiklerdir. Dünyayı izlerler; ancak bilgilenme düzeyleri sığdır.

Halkımıza hayranım. Yaşım ilerledikçe bu hayranlığım daha da artıyor. İnsanlarımızın son derece mantıklı davrandığını düşünüyorum. Eğer bir davranışları ilk bakışta akıldışı veya yanlış geliyorsa, önce kendimi sorguluyorum ve insanların bu davranışlarının nedenlerini anlamaya çalışıyorum. Genellikle de benim ilk tepkimin yanlış olduğu, insanların davranışlarının mutlaka mantıklı ve kendi içinde tutarlı nedenlerinin olduğu ortaya çıkıyor. Böylesine birikimli bir halka öğretmenlik taslamaya kalkanlara da üzülüyorum.